

วิจารณ์หนังสือ : Book Review

สิ่งที่สูงกว่าเงิน

MORE THAN MONEY

ชื่อผู้เขียน: ว.วชิรเมธี

Author: V.Vachiramedhi

พระพิทักษ์ คุณารุกโก (ใจคง)

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดกำแพงเพชร

PhraPitak Kunarukko (Chaikong)

Kamphaeng Phet Provincial Office of Buddhism, Thailand

E-mail: pitakchaikong3@gmail.com

บทคัดย่อ

บทวิจารณ์หนังสือเรื่อง “สิ่งที่สูงกว่าเงิน (MORE THAN MONEY)” ว.วชิรเมธี หรือ พระเมธีวชิโรดม เป็นพระภิกษุชาวไทย มีชื่อเสียงด้านวิชาการ นักคิด นักเขียน และนักบรรยายธรรม อีกหนึ่งผลงานของท่าน คือ หนังสือที่ชื่อว่า “สิ่งที่สูงกว่าเงิน” ท่านได้ให้เหตุผลและอธิบายไว้ว่า สิ่งที่สูงกว่าเงิน คือ การเป็นคนที่มีสุขภาพจิตดี และมีชีวิตอันเปี่ยมสุข ซึ่งความสุขที่ทุกคนควรเข้าใจถึงนั้นมี 3 ระดับ ได้แก่ กามสุข นิรามิสสุข หรือสมาธิสุข และนิพพานสุข ถ้าเราพบความสุขทั้ง 3 ระดับนี้ขึ้นชื่อว่าเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

คำสำคัญ: เงิน; สิ่งสูงกว่า; ความสุข

* ได้รับบทความ: 17 พฤษภาคม 2564; แก้ไขบทความ: 10 มิถุนายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 21 มิถุนายน 2564

Abstract

Book reviews "What is higher than money (MORE THAN MONEY)" Wachiramedhi or Phra Methewachirodom is a Thai monk Famous for academics, thinkers, writers and lecturers. Another one of your works is a book called "Things that are higher than money," he reasoned and explained: Anything higher than money is being a sane person. and have a happy life There are 3 levels of happiness that everyone should be able to attain: sensual pleasures, niramissuk or samadhi, and nirvana.

Keywords: Money; Higher Things; Happiness

บทนำ

หนังสือ สิ่งที่สูงกว่าเงิน ผลงานของ ว. วชิรเมธี เป็นหนังสือที่ให้แง่คิดในการดำเนินชีวิต มีเนื้อหาประกอบด้วย 4 ภาค ได้แก่ ภาค 1 สิ่งที่สูงกว่าเงิน ภาค 2 พลังของการให้ ภาค 3 พรดี 4 ประการ และภาค 4 ความสุขแสนประเสริฐ

ว.วชิรเมธี มีชื่อเต็มว่า พระเมธีวชิโรดม หรือ พระมหาวุฒิชัย มีชื่อนามสกุลจริงว่า วุฒิชัย บุญถึง หรือรู้จักกันดีในนามปากกา ว.วชิรเมธี เป็นพระภิกษุชาวไทย มีชื่อเสียงว่าเป็นพระนักวิชาการ นักคิด นักเขียน และนักบรรยายธรรม และเป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับรางวัล ผู้อุปถัมภ์ UNHCR ด้านสันติภาพและเมตตาธรรม โดยผู้มอบรางวัลได้แก่ สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ และประวัติพอสังเขปของท่านมีดังนี้

พระมหาวุฒิชัย เกิดเมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ.2516 ณ บ้านครึ่งใต้ ตำบลครึ่ง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย บรรพชาเป็นสามเณร เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2530 ณ วัดครึ่งใต้ ตำบลครึ่ง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยมีพระครูโสภณจรัญกิจ เจ้าคณะอำเภอเชียงของ วัดศรีดอนไชย เป็นพระอุปัชฌาย์ ต่อมา ได้อุปสมบทเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2537 ณ วัดครึ่งใต้ โดยปัจจุบันนี้ พระมหาวุฒิชัยสังกัดวัดพระสิงห์ เชียงราย สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเปรียญธรรม 9 ประโยคจากสำนักวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ปัจจุบันท่านพำนัก ณ ศูนย์วิปัสสนาไร่เชิญตะวัน ตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เพื่อสอนสมาธิภาวนา เขียนหนังสือธรรมะ ท่านก่อตั้งสถาบันวิมุตตยาลัย เป็นผู้ก่อตั้งและเป็นอธิการบดีของ มหาวิทยาลัยพุทธเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นสถาบันประยุกต์พุทธศาสนากับเกษตรกรรมธรรมชาติ และผลงานทางเลือกโดยมุ่งหวังให้สถาบันดังกล่าวเป็น ทางเลือก ทางหลักและทางรอด ของมนุษยชาติ ในศตวรรษที่ 21

โดยโครงสร้างของหนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยคำปรารภจากผู้เขียน สารบัญ จากนั้นเริ่มด้วยตัวบท จำนวน 4 ภาค (บท) และจบด้วยประวัติผู้เขียนหรือผู้แต่ง หรือ ว.วชิรเมธี โดยผู้วิจารณ์ใช้คำว่าผู้ศึกษา ซึ่งจะทำให้เราตระหนักได้ว่าเมื่อมีเงินแล้ว เราต้องมีคุณภาพชีวิตและจิตใจที่ดีตามมาด้วยในทุกๆ ด้าน ในปัจจุบันที่มนุษย์ส่วนใหญ่พึ่งพาวัตถุภายนอกมากเกินไป มีความเห็นแก่ตัว ขาดความเอื้อเฟื้อแบ่งปัน มนุษย์ขาดชีวิตชีวาที่มีความสุข มนุษย์ที่สูญเสียความเป็นมนุษย์ จึงไม่รู้ว่าในโลกนี้มีสิ่งที่สูงกว่าเงิน แล้วอะไรคือสิ่งที่สูงกว่าเงิน ถ้ามีแล้วชีวิตจะมีรูปแบบเป็นอย่างไร คำตอบอยู่ในหนังสือที่ท่าน ว.วชิรเมธี ได้เขียนนี้มีเนื้อหาพอสังเขปดังจะอธิบายต่อไป

ภาค 1 สิ่งที่สูงกว่าเงิน

ความสำคัญของเงินคือ เป็นเพียงปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การดำรงชีวิตดำเนินต่อไปได้ และ เงินไม่ใช่ตัวชี้วัดการประสบความสำเร็จในชีวิตของการเกิดมาเป็นมนุษย์ การมีชีวิตที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ควรดำเนินทางสายกลาง คือ มีเงินด้วยและมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย กล่าวคือมีความสุขในชีวิตประจำวัน สิ่งที่มีค่าสูงกว่าเงิน มี 7 ประการ คือ 1) การได้เกิดมาเป็นคน 2) การได้ยลพระพุทธรูป 3) การมีกัลยาณมิตร 4) การมีความสุขสุจริตเป็นนิสัย 5) การมีใจปราศจากริษยา 6) การมีเวลาให้แก่บุคคลอันเป็นที่รัก และ 7) การรู้จักสะกดคำว่าพอ ซึ่งผู้เขียนได้อธิบายขยายความในแต่ละประเด็นดังนี้

การได้เกิดมาเป็นคน ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนากล่าวว่า สิ่งที่เป็นไปได้ยากในโลกนี้มี 4 อย่างได้แก่ ความยากที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ความยากที่จะดำรงชีวิตให้รอด ความยากที่พระพุทธเจ้าจะอุบัติขึ้น และความยากที่จะได้ฟังพระธรรมคำสอน

ความยากที่จะได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ขั้นตอนการเจริญเติบโตของมนุษย์ตามหลักวิทยาศาสตร์ในด้านชีววิทยา ตั้งแต่การปฏิสนธิจนถึงการเกิดเป็นทารก พร้อมแ่งคิดที่บอกว่าถ้าพ่อแม่รักชาติ 5 ศีล 8 จิตวิญญานที่ดีจะมากเกิดเป็นลูก ตรงกันข้ามหาก หากพ่อแม่ไม่มีศีลธรรม แล้วจิตวิญญานที่ไม่ดีก็จะมากเกิดด้วย แล้วอธิบายการเกิดเป็นมนุษย์นั้นยากในคำสอนทางพระพุทธศาสนาอธิบายว่า อุปมาเหมือนเตาอบอดตัวหนึ่ง ลอยตัวอยู่ในมหาสมุทร หนึ่งร้อยปีจึงจะโผล่หัวมาหายใจที่ผิวน้ำครั้งหนึ่ง ที่บริเวณหรือผิวน้ำในมหาสมุทรที่กว้างใหญ่นั้นก็มีห้วงยางลอยอยู่หนึ่งอัน โอกาสที่เตาอบอดจะเอาหัวสวมเข้ากับห้วงยางนั้นยากขนาดไหน พระพุทธเจ้าตรัสว่าการจะมากเกิดเป็นมนุษย์นั้นยากกว่านี้มาก แม้ว่าเกิดมาเป็นปุถุชนมีกิเลสหนา หากได้ฟังธรรมอาจกลายเป็นพระอรหันต์ได้ ดังนั้นการเกิดเป็นมนุษย์นั้นจึงประเสริฐกว่าเงิน”

การได้ยลพระพุทธรูป คือการได้นับถือพระพุทธรูป ซึ่งผู้เขียนกล่าวว่าพุทธรูปเป็นศาสนาแห่งเสรีภาพ เพราะไม่มีการบังคับให้ใครมาศรัทธาหรือศรัทธา มนุษย์ทุกคนนั้นเป็นสัตว์ประเสริฐที่ฝึกได้ ถ้าได้ศึกษาธรรมะ จะสามารถพัฒนาตนเองได้ตั้งแต่ปุถุชนจนเป็นพระอริยะ แม้แต่ อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ยังกล่าวยกย่องพุทธรูปว่าเป็นศาสนาแห่งปัญญา ถ้าเขาจะนับถือศาสนาเขาจะเลือกนับถือ

พระพุทธศาสนา และผู้เขียนได้กล่าวทศนะคติตนเองว่า ธรรมะ คือเคล็ดลับที่ทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต และสมปรารถนาทุกสิ่งอย่างไม่ว่า จะเป็น ทรัพย์ ยศเกียรติ อำนาจและความสุข ถ้าทุกคนรู้ ปฏิบัติ มีธรรมะ ที่นั่นจะมีความสุข มีกัลยาณมิตร ซึ่งมีตรมี 3 ประเภท คือ ปาปมิตร คือ เพื่อนชั่ว กัลยาณมิตร คือเพื่อนดี และพณมิตรคือเพื่อนคบกันเพราะผลประโยชน์

ผู้เขียนอธิบายแสดงทัศนคติว่า ใครก็ตามที่ผ่านเข้ามาในชีวิตของเราแล้วทำให้ชีวิตของเราให้ต่ำลง นั่นคือเพื่อนชั่ว ใครก็ตามที่ผ่านเข้ามาในชีวิตของเราแล้วทำให้ชีวิตของเราให้ดีขึ้น นั่นคือเพื่อนดี และขยายความเพิ่มโดยยกตัวอย่าง การคบเพื่อนที่ดี ในปัจจุบันคือ นายอัลเฟรด โนเบล ผู้ก่อตั้งรางวัลโนเบล ที่อดีตเขาเคยขายวัตถุที่นำไปผลิตระเบิดทำอาวุธสงคราม ก่อนเสียชีวิต เขาได้พบกัลยาณมิตร ซึ่งเป็นเลขานุการเขา ที่ได้เปลี่ยนชีวิตของเขาให้ดีขึ้น

สุจริตเป็นนิสัย การสุจริตทั้งกาย วาจา และใจ จะอยู่ที่ไหนก็มีความสุขสบายดี หากไปโกงหรือทุจริต จะนอนก็สะดุ้งมีความหวาดกลัวต่อภัยที่จะมาถึงตัวเอง กล่าวคือหลักไม่เป็นสุข สุดท้ายหากถูกจับได้ก็จะติดคุก ชีวิตก็ไม่มีความสุข ดังเรื่องของเลขาฯ ที่ผู้แสดงธรรมเคยเข้าไปเทศน์ในเรือนจำ บอกว่าคดโกงเงินเจ้านายเข้าบัญชีตนเอง ในที่สุดตรวจสอบว่าทำผิดทุจริต เลยถูกจับติดคุกชีวิตในทุกวัน ไม่มีความสุขเลย ต้องใช้ชีวิตแออัดยัดเยียดอย่างทรมานใจคุก “ใครก็ตามที่ทุจริต ชีวิตนี้ไม่มีความสุข ความสุขที่เกิดจากเงินโดยไม่ชอบนั้น เป็นความทุกข์ที่รอเวลาอยู่ ไม่ใช่ความสุขที่แท้จริง” ถ้าเรามีความสุจริตจนเป็นนิสัยชีวิตเราก็จะมีความสุขจริงไปตลอดเวลา

“ดังนั้นหากเราอยากจะเป็นคนร่ำรวยอย่างยั่งยืน อย่าเลือกวิธีทุจริต เพราะทุจริตวันนี้ วันพรุ่งนี้ มันก็ทุจริต ถ้าวันนี้ผิด วันพรุ่งนี้มันก็ไม่ถูก ถ้าวันนี้ถูกเมื่อวานก็ถูก พรุ่งนี้ก็ถูก ถ้าวันนี้ผิด เมื่อวานก็ผิด พรุ่งนี้ก็ผิด ผิดคือผิด ถูกคือถูก ถ้าจะบอกว่ารักษาความลับได้ไม่จริงเลย ความลับคือสิ่งที่คนอื่นยังไม่รู้ เมื่อคนอื่นรู้วันไหนคุณก็ตายวันนั้นอยู่ดี”

การมีใจไม่ริษยา มีโยมท่านหนึ่งไปฟังธรรม แล้วเล่าว่าตนเองริษยาเพื่อนร่วมงานท่านหนึ่งมาก ๆ ทำให้ชีวิตไม่มีความสุข ผู้เขียนเลยเล่านิทานธรรมะ ให้ฟังและบอกภัยความริษยาจะส่งผลเสียต่อตนเองและผู้อื่น ดังนั้นความริษยาเหมือนเปลวไฟที่เผาไหม้จิตใจ ทำให้ชีวิตผู้นั้นห่างไกลจากความสงบสุข มีเวลาให้คนรัก คนเราต้องมีเวลาให้กับคนที่เรารัก เช่น พ่อ แม่ สามี ภรรยา ลูกหลาน เป็นต้น อย่าไปเสียเวลาให้กับการงานมากเกินไป มีเวลาให้ในทศนะผู้เขียนคือ ได้พูดคุย ได้รับประทานอาหารร่วมกัน ได้ท่องเที่ยวด้วยกัน พักผ่อนด้วยกัน ทำความดีร่วมกัน ไปมาหาสู่กันบ่อยๆ จะทำให้ตัวเราและบุคคลที่เรารัก มีรู้จัก คำว่าพอ ผู้เขียนได้อธิบายว่าคำว่าพอสะกดง่ายแต่ทำยากมาก เพราะมนุษย์มีความอยาก ซึ่งความอยากนี้เปรียบเสมือนมหาสมุทรที่เต็มไม่เคยเต็มเลย และได้ยกตัวอย่างว่ามีปลาตัวหนึ่งชื่อ โลภา อาศัยในทะเลลึก เวลาหิวจะกินทุกสิ่งทุกอย่าง จนอาหารทุกอย่างหมด แล้ววันหนึ่งเห็นหางตัวเองนึกว่าเป็นเหยื่อเลยกัดกินหางตนเอง นี่คือการเปรียบเหมือนความโลภที่จะกัดกินทุกอย่างแม้กระทั่งตัวเอง

และผู้เขียนได้กล่าวว่า “ดังนั้น ขอให้เราแสวงหามูลค่าคือทรัพย์สินเงินทอง แล้วรู้จักใช้ทรัพย์สินเงินทอง นั้นด้วย จากนั้นให้เปลี่ยนมูลค่าเป็นคุณค่าของชีวิต คือ ยิ่งรวยยิ่งให้ ยิ่งได้ยิ่งแบ่งปัน ไม่ใช่ยิ่งรวยก็ยิ่งหวง เพราะยิ่งหวงก็จะยิ่งหาย เงินเป็นเพียงแค่ปัจจัย ไม่ใช่เป้าหมายสูงสุดของชีวิต มีเงินแล้วเปลี่ยนเป็นคุณภาพชีวิตด้วย ถ้าเราทำได้แบบนี้ เราก็เป็นคนที่จะกตคำว่าพอ เป็น”

ภาค 2 พลังของการให้

เปลี่ยนทุนเป็นธรรม พ่อค่านั้นสามารถเป็นเศรษฐีได้ถ้ารู้จักเปลี่ยนทุนเป็นธรรม กล่าวคือรู้จักเปลี่ยนโลกีย์ทรัพย์ให้เป็นอริยทรัพย์ได้ คนนั้นจะสามารถขยับฐานะตัวเองขึ้นมาเป็นมหาเศรษฐีได้ และยกบุคคลตัวอย่างเศรษฐีจากเอเชียที่ไ้บุญ ได้แก่ คุณวิกรม กรมดิษฐ์ คุณเจริญ สิริวัฒนภักดี คุณธนินท์ เจียรวนนท์ คุณวิลเลียม ไชเนกกี ที่เป็นบุคคลนอกจากประกอบอาชีพจนประสบความสำเร็จแล้วยังได้ก่อตั้งมูลนิธิรวมทั้งบริจาคเพื่อการกุศล นอกจากนี้ยังมีเศรษฐีระดับโลก เช่น บิล เกตต์ และภรรยา คุณวอร์เรน บัฟเฟตต์ รวมทั้งดารานักแสดงหลายท่านเป็นต้น และผู้เขียนได้กล่าวชื่นชมวัฒนธรรมของอดีตประธานาธิบดีสหรัฐที่แต่ละคนหลังจากลงจากตำแหน่งแล้วจะได้บริจาคทรัพย์ส่วนตัวและสิ่งของเพื่อสร้างห้องสมุดสาธารณะ นั่นคือการเปลี่ยนเงินเป็นบุญเปลี่ยนทุนเป็นธรรม เขาจึงเจริญ และมีจิตสำนึกสาธารณะสูงมาก เมื่อตนเป็นที่พึ่งของตนได้แล้ว จากนั้นเขาก็ให้คนอื่นได้พึ่งเขา

ต้นแบบผู้ทำความดี ตัวอย่างผู้ที่ทำความดีอย่างมากมายแก่ชาวโลกคือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดังเรื่องปรากฏในสมัยพุทธกาลที่พระราहुลไปทูลขอสมบัติจากพระพุทธองค์ พระองค์คิดว่า กุมารน้อยนี้ขอโลกีย์ทรัพย์ ซึ่งโลกีย์ทรัพย์นี้ไม่มีแก่นสารอันใด กินใช้แล้วก็หมดไป เราจะมอบอริยทรัพย์คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ให้เป็นสภาระแก่พระราहुล สุดท้ายพระราหุลได้บวช ได้เป็นพระอรหันต์รูปหนึ่งในพระพุทธศาสนานี้คือต้นแบบการทำความดีที่สมบูรณ์แบบที่สุด

นักให้ผู้ไ้บุญ ในสมัยพุทธกาลนักให้ผู้ไ้บุญที่ชื่อท่านปรากฏในพระไตรปิฎก และเป็นเลิศในการถวายทาน และสร้างวัดก็คือ อนาถบิณฑิกเศรษฐี นั่นเอง ท่านได้สร้างวัดเชตวันถวายพระพุทธองค์ใช้สำหรับเผยแผ่ธรรมะให้เป็นที่พึ่งแก่สาธุชน และท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีก็เป็นนักปฏิบัติธรรม จนบรรลุเป็นพระโสดาบัน

สิ่งที่สูงกว่าเงิน การก้าวเดินอยู่บนเส้นทางอริยมรรค เป็นสิ่งที่มีค่าสูงกว่าเงิน ชีวิตมนุษย์จะติงามนั้นเพราะได้ลิ้มรสสมรรถผลนิพพาน คนที่เห็นเงินเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิต เมื่อเราเกี่ยวข้องกับเงินแล้ว มีเงินแล้วเปลี่ยนเป็นบุญ มีทุนเปลี่ยนเป็นธรรม เพราะโลกนี้ยังคมีสิ่งที่สูงกว่าเงิน นั่นคือชีวิตที่ติงาม เพราะอริยมรรคอริยผล

ภาค 3 พรดี 4 ประการ

ถ้าเราเอาคุณภาพชีวิตเป็นตัวตั้ง ดังคำให้พรของพระ คือมีอายุยืน ผิวพรรณผุดผ่อง สุขกายสุขใจ และร่างกายแข็งแรง 4 ประการ นี้ผู้เขียนบอกว่าพิเศษแล้ว และอธิบายว่า

อายุยืนยาว คือ มีชีวิตที่ยาวนานและปราศจากโรคด้วย แต่ถ้ามีอายุยืนธรรมดาแล้วเป็นอัมพาต ไปไหนไม่ได้แบบนี้ไม่ใช่อายุยืนที่น่าปรารถนา สาเหตุที่ทำให้อายุยืนพระพุทธรเจ้าให้หลักไว้ 5 ประการ คือ ทำในสิ่งที่สบาย ในสิ่งที่สบายก็อย่าไปยึดติด บริโภคอาหารที่ย่อยง่าย รู้ประมาณในเรื่องเวลา และประพฤติดี พรหมจรรย์

1. ทำในสิ่งที่สบาย คือ การไม่ใช่ชีวิตอยู่ในความเสี่ยงมากเกินไป ไม่สุดโต่งมากเกินไป เพราะจะทำให้สุขภาพจิตไม่ดี คำว่าสบาย ไม่ได้หมายถึงกายสบาย แต่หมายถึงใจสบาย คือมีใจอยู่ในจุดที่สบาย ถ้าหากใจยังมีความอิจฉา มีความเกลียด มีความพยาบาท และมีความโลภ กิเลส 4 ประการนี้ถ้ามี เป็นใจที่ไม่สบาย การปฏิบัติธรรมจะทำให้ใจคนเราสบาย

2. บริโภคอาหารที่ย่อยง่าย คือ รับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ อาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ อาหารที่เหมาะสมกับสังขารร่างกายเรา

3. รู้ประมาณในเรื่องเวลา คือ อย่าให้เวลาบิบบเรานจนเครียด เพราะจะทำให้สุขภาพจิตไม่ดี ไม่เข้มแข็งไม่เบิกบาน

4. ให้ประพฤติดีพรหมจรรย์ หมายความว่า ไม่หมกมุ่นในเรื่องกามารมณ์มากเกินไป กามารมณ์คือการเสพสุขทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ และให้อวัยวะทุกส่วนของเรา คือตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ได้พักผ่อนบ้าง คนนั้นจะมีอายุยืนยาวและมีความสุข

ผิวพรรณผุดผ่อง พระสูตรที่ว่าด้วยหนึ่งราตรีก็มีความหมาย หรือหนึ่งราตรีก็มีคุณค่า มีชื่อว่า ภัทเทกรัตตสูตร มีใจความว่า “อย่าหวนคำนึงถึงความหลัง อย่ากังวลแต่อนาคต จ่อจดอยู่กับปัจจุบัน ผิวพรรณจึงผ่องใส” นี้ คือ เคล็ดลับความผ่องใสของพระพุทธรเจ้า ถ้ากายของเราอยู่ที่ไหน ก็ให้ใจของเราอยู่ที่นั่นด้วย ทุกเรื่องที่คิด ทุกกิจที่ทำ ทุกคำที่พูด ทุกครั้งที่เคลื่อนไหวอริยาบถ สติกับกายของเราจะรวมเป็นเนื้อเดียวกัน เราจะตระหนักรู้อยู่ตลอดเวลา ผิวพรรณก็เกิดความผ่องใสโดยอัตโนมัติ เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะจิตไม่เครียด ส่งผลให้ร่างกายหลั่งสารซีเอนดอร์ฟิน ทำให้รู้สึกกระชุ่มกระชวยความคิดเป็นระเบียบ เป็นธรรมชาติของสิ่งนี้

สุขกาย สุขใจ ผู้เขียนอธิบายว่า สุขะคือ สุขกาย สุขใจ ในสมัยพุทธกาลมีพระภิกษุที่ไม่เคยป่วยไข้เลย ชื่อ พระพาลกะ อายุ 120 ปี ในปัจจุบันนี้คนเราจะป่วยใจด้วยโรคโลก โรคโกรธ โรคหลง โรคอิจฉา โรคแข่งดี ฯลฯ เมื่อจิตใจของเราอยู่กับปัจจุบันขณะ กิเลสไม่เข้ามาคุกคาม นี่แหละคือความสุขที่ใคร ๆ ก็ต้องการ

ร่างกายแข็งแรง การมีกำลังกายที่แข็งแรง คนเราต้องออกกำลังกาย วิธีการออกกำลังกาย ก็คือให้เราเรียนรู้ที่จะนำธรรมชาติ เข้าสู่ตัวเราให้มากที่สุด ป้อนอาหารใจ ทั้งเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา วิริยะ สติ สมาธิ และให้ถอดถอน ความโลภ ความโกรธ ความหลง ออกจากใจเรา ถ้าทำได้อย่างนี้ สุขภาพจิต สุขภาพกายของเราจะสมบูรณ์แข็งแรง แล้วชีวิตก็จะร่มเย็นเป็นสุข เพราะฉะนั้นพรที่แท้จริง จะไม่สัมฤทธิ์ผลถ้าเราไม่ปฏิบัติต่อ และมันจะเป็นจริงได้เมื่อเราลงมือทำ

ภาค 4 ความสุขแสนประเสริฐ

ในทางพระพุทธศาสนา ความสุขมี 3 ระดับ คือ 1. กามสุข คือ ความสุขจากประสาทสัมผัสทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ 2. สมาธิสุข คือ ความสุขจากการบำเพ็ญสมาธิ 3. นิพพานสุข หรือวิมุตติสุข คือ ความสุขที่เกิดจากความสงบของกิเลส

ความสุขที่เกิดจากสมาธิ ใจของเราจะเบิกบานผ่องใส ปิติตลอดเวลา ร่างกายจะผ่อนคลาย สารเอ็นดอร์ฟินหลั่ง แล้วก็จะเกิดความสุข เพราะฉะนั้นถ้าเราฝึกสมาธิเราก็จะได้รับความสุขเพิ่มขึ้นไปอีก นิพพานสุข หรือวิมุตติสุข หรือบางครั้งก็เรียกว่าสันติสุข คือ การที่จิตใจของเราไม่ถูกรบกวนด้วย ความโลภ ความโกรธ ความหลง การที่คนเราจะถึงความสุขทั้ง 3 ประการนั้นมีหลักที่พึงปฏิบัติ คือ การไม่ทำบาปทั้งปวง การทำความดีให้ถึงพร้อม และการชำระจิตให้บริสุทธิ์ ถ้าเราได้ทำเช่นนี้ ถือว่าเราพบความสุข 3 มิติในช่วงชีวิต ท่านทั้งหลายก็จะได้ชื่อว่าเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

บทวิจารณ์

เมื่อได้อ่านหนังสือเล่มนี้แล้ว ผู้ศึกษาได้ความรู้และได้หลักคิดที่ดี ที่สามารถนำไปปรับใช้กับชีวิต ให้มีความสุข เนื้อหาในหนังสือโดยรวมผู้เขียนใช้ภาษาอ่านเข้าใจง่ายสละสลวย และเชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้อย่างลงตัว และนำเสนอผู้เขียนได้นำเสนอหลักคิดในการสร้างความสุขของคนในสังคมปัจจุบันโดยได้ยกตัวอย่าง อุปมาอุปไมย อ้างถึงบุคคลในยุคปัจจุบัน และบุคคลต้นแบบในสมัยพุทธกาลทำให้ผู้อ่านเกิดแรงบันดาลใจที่จะประพฤติปฏิบัติตาม ทั้งนี้ในเนื้อหาแต่ละภาค ผู้ศึกษาขอเสนอจุดเด่นจุดด้อยดังต่อไปนี้

ข้อเด่น

ภาค 1 สิ่งที่สูงกว่าเงิน

จุดเด่นที่น่าชื่นชมที่ผู้เขียนได้ใช้คำคล้องจองในชื่อหัวข้อประเด็นหลัก ๆ ทำให้ง่ายแก่การจดจำ และนำไปถ่ายทอด เช่นในภาค 1 ว่าสิ่งที่มีค่าสูงกว่าเงิน มี 7 ประการ คือ ได้เกิดมาเป็นคน ได้ยลพระพุทธศาสนา มีกัลยาณมิตร สุจริตเป็นนิสัย ใจไม่ริษยา มีเวลาให้คนรัก รู้จักคำว่าพอ ข้อคิดที่น่าประทับใจสำหรับประเด็นนี้คือ

การมีกัลยาณมิตรเป็นบันไดขั้นแรกในการพัฒนาชีวิตให้ก้าวไปสู่ความสุขความเจริญ ตามหลักมงคลชีวิตที่ผู้เขียนได้อธิบายยกตัวอย่างได้ดีมาก คือการไม่คบคนพาลตัวอย่างเพื่อนชั่วที่ชักนำไปทางร้าย ท่าน ว.วชิรเมธี ยกตัวอย่างในสมัยพุทธกาล คือ พระเจ้าอชาตศัตรู คบพระเทวทัต

การอธิบายตัวอย่างเปรียบเทียบการเกิดมาเป็นคนนั้นยากยิ่ง ซึ่งยกตัวอย่างตามแนวคำสอนของพระพุทธศาสนาได้ละเอียด แสดงถึงภูมิรู้ ภูมิธรรมของผู้เขียน ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและน่าประทับใจ ซึ่งในตอนท้ายใช้ภาษาที่เป็นการสร้างสรรค์แนวคิดเชิงบวก โดยกล่าวให้กำลังใจแก่ผู้อ่านว่า “โชคดีที่เราได้มีโอกาสฟังธรรมะ หากได้ฟังธรรมอาจกลายเป็นพระอรหันต์ได้ ดังนั้นการเกิดเป็นมนุษย์นั้นจึงประเสริฐกว่าเงิน”

ภาค 2 พลังของการให้

จุดเด่นของผู้เขียนที่มีเทคนิคการนำเสนอความรู้ที่เป็นประโยชน์มากในปัจจุบัน และวิสัยทัศน์ด้านวิชาการที่ทันสมัย เพื่อเป็นแรงบันดาลใจ แก่ผู้อ่านและเป็นตัวอย่างที่ดีต่อสังคมโดยรวม ในด้านการให้ด้วยการกล่าวชื่นชมถึงตัวอย่างเศรษฐี ทั้งจากคนไทย และต่างประเทศเช่น บุคคลจากประเทศไทยที่เจริญ ได้แก่ คุณวิกรม กรมดิษฐ์ คุณเจริญ สิริวัฒนภักดี คุณธนินทร์ เจียรวนนท์ คุณวิลเลียม ไฮเนคก์ ที่เป็นบุคคลนอกจากประกอบอาชีพจนประสบความสำเร็จแล้วยังได้ก่อตั้งมูลนิธิรวมทั้งบริจาคเพื่อการกุศล นอกจากนี้ยังมีเศรษฐีระดับโลก เช่น บิล เกตต์ และภรรยา คุณวอร์เรน บัฟเฟตต์ รวมทั้งดารานักแสดงหลายท่าน คือการเปลี่ยนเงินเป็นบุญเปลี่ยนทุนเป็นธรรม เขาจึงเจริญ และมีจิตสำนึกสาธารณะสูงมาก เมื่อตนเป็นที่พึ่งของตนได้แล้ว จากนั้นเขาก็จะให้คนอื่นได้พึ่งเขา เนื้อความในประเด็นเรื่องพลังของการให้ เมื่อมนุษย์มีทรัพย์สินเงินทองแล้วรู้จักแบ่งปัน บริจาคเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยการเปลี่ยนทุนเป็นธรรม มีต้นแบบในการทำมาดี เป็นนักให้ผู้ใจบุญ แล้วจะสามารถก้าวสู่วิถีที่สูงกว่าเงิน

ภาค 4 ความสุขแสนประเสริฐ

ได้อธิบายด้วยหลักธรรมทางด้านพระพุทธศาสนาเป็นหลัก เนื้อความกระชับอ่านง่าย เข้าใจได้ง่าย ที่กล่าวว่าความสุข นั้นมี 3 ระดับ คือกามสุข สมာธิสุข และนิพพานสุข

ข้อด้อย

ภาค 1 ที่ผู้เขียนกล่าวว่า “กว่าจะเกิดเป็นคนก็ยากแสนยาก ถ้าไม่บำเพ็ญปัญญา บำเพ็ญศีล สมาธิ เราไม่ได้มาเกิดเป็นคนหรอก” ผู้ศึกษาคิดว่าควรเพิ่มรายละเอียดในการอธิบายเพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้นว่า ในหลักพระพุทธศาสนานั้น การสร้างกุศลกรรมบถ 10 ประการ ถึงจะได้อัตภาพเกิดมาเป็นมนุษย์

ผู้เขียนได้อธิบาย ความหมายของคำว่ากัลยาณมิตร หรือเพื่อนที่ดีสมบูรณ์ระดับหนึ่ง ผู้ศึกษาขอเพิ่มว่า ในทางพระพุทธศาสนานั้นได้กล่าวถึงคุณสมบัติของกัลยาณมิตรไว้ 7 ประการ คือ 1) ปิโย น่ารัก 2) ครุ น่าเคารพ 3) ภาวนีโย นำให้เจริญใจ คือ มีความรู้จริง ทรงภูมิปัญญาแท้จริง 4) วัตถุ รู้จักพูดให้ได้ผล

เป็นที่ปรึกษาที่ดี 5) วณักขโม อดทนต่อถ้อยคำ 6) คัมภีร์จะ กะถัง กัตตา แถลงเรื่องล้าลึกได้ คือ กล่าวชี้แจงเรื่องต่าง ๆ ที่ลึกซึ้งซับซ้อนให้เข้าใจได้ และสอนให้ได้เรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป 7) โน จัฏฐาเน นิโยชเย ไม่ชักนำในอฐาน คือ ไม่ชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย หรือเรื่องเหลวไหลไม่สมควร ในประเด็นความริษยา ผู้เขียนได้อธิบายการแก้ไขปัญหารวบรวมกันไป ในทัศนะผู้ศึกษาขออธิบายเพิ่มว่าการแก้ปัญหาคือความริษยา มนุษย์ทุกคนที่เกิดมานั้นหากยังไม่ได้บรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์ ก็ล้วนมีกิเลส 3 ตระกูลครอบงำในจิตใจ คือ ความโลภ ความโกรธ และความหลง

ภาค 2 พลังของการให้ ผู้เขียนได้กล่าวถึงการให้เพียงสั้นๆ ทำให้เนื้อเรื่องขาดอรรถรส ควรจะมุ่งประเด็นโดยการอธิบายความหมายของคำว่าให้ หรือการให้ทานคืออะไร มีกี่ประเภท ควรอธิบายเพิ่มว่า เช่น การให้ทานมี 3 ประเภท คือ 1) อามิสทาน คือ การให้วัตถุสิ่งของ 2) ธรรมทาน คือการให้ที่ไม่เป็น วัตถุสิ่งของ ได้แก่ ให้สติ ให้ธรรมะ สอนคุณธรรม ให้กำลังใจ ให้อภัย(อภัยทาน) ให้วิชาความรู้วิทยาทาน 3) อภัยทาน คือ การยกโทษด้วยการไม่พยาบาทจองเวร

ภาค 3 พรดี 4 ประการ ในเนื้อหาประเด็นที่ ผู้เขียนกล่าวว่าเวลาพระให้พรนั้น ท่านขอให้เรามีเพียง 4 อย่างคือ อายุยืน ผิวพรรณผ่องใส สุขกายสุขใจ และมีสุขภาพแข็งแรง ผู้ศึกษาคิดว่า การกล่าวอย่างนี้นั้นย้อนแย้งกับความเป็นอยู่ของคนเราในปัจจุบัน ที่ทุกคนเรานั้นยังอาศัยเงินหรือปัจจัยในการดำรงชีพ เพราะมีหลายคำให้พรที่ทุกคนได้รับล้วนประทับใจคือ ขอให้มีความร่ำรวย ทรัพย์สินเงินทอง ดังในบทให้พรภาษาบาลีบทมงคลจักรวาลน้อย ที่กล่าวว่า " อายุวัฑฒะโก - ความเจริญอายุ ฐานะวัฑฒะโก - ความเจริญทรัพย์ สิริวัฑฒะโก - ความเจริญศิริ ยะสะวัฑฒะโก - ความเจริญยศ พละ วัฑฒะโก - ความเจริญกำลัง วัณณะวัฑฒะโก-ความเจริญวรรณะสุชะวัฑฒะโก - ความเจริญสุข โหตุ สัพพะทา-จงมี (แก่ท่าน) ในกาลทั้งปวง "

ภาค 4 ความสุขแสนประเสริฐ เนื้อหาผู้เขียนได้อธิบายไว้บ้างมีดี ผู้ศึกษาเสนอว่าควรมีบทเกริ่นนำก่อนเข้าสู่เนื้อเรื่องก่อน ศึกษาขอเสนอเพิ่มเนื้อหาประเด็นนี้ ว่าระดับของความสุขมี 4 ประเภท คือ 1) ความสุขในระดับปัจเจก คือ เป็นความสุขเฉพาะตัวบุคคลที่มนุษย์ แต่ละคนสามารถรับรู้ได้ ผ่านการสัมผัสจากอายตนะภายใน 5 อย่างนี้ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และอายตนะภายนอกคือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ เกิดสบายกายสบายใจ ที่เรียกว่า “กามสุข” 2) ความสุขในระดับครอบครัว ความสุขในครอบครัวเป็นความสุข ที่ประกอบด้วยบิดา มารดา และบุตรธิดา ชีวิตครอบครัว พระพุทธศาสนาเรียกว่า “ฆราวาส” แปลว่า การอยู่ครองเรือน ผู้ครองเรือน ความสุขที่เกิดจากบุคคลในครอบครัวมีคุณธรรม 3) ความสุขในระดับสังคม เช่น สังคมจะต้องมีความเสมอภาค ยุติธรรม มีความสามัคคีต่อกัน ในสังคมใดก็ตามที่บุคคลในสังคมมีความ พร้อมเพรียง 4) ความสุขในระดับโลกุตตระหรือนิพพานสุข การฝึกอบรมทางจิตใจและปัญญาเพื่อความหลุดพ้นจากกิเลสไปสู่มรรคผลนิพพาน

ด้านที่ควรพิจารณาเพิ่มเติม ผู้ศึกษาขอเสนอ ความคิดเห็นในประเด็น ควรมีภาพประกอบ เพื่อเพิ่มอรรถรสในการอ่าน และเพิ่มโอวาท ของผู้เขียนที่มีความสัมพันธ์กับแต่ละบท ซึ่งจะเป็นเอกลักษณ์ ของผู้เขียน ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงปฏิปทา ของผู้เขียนที่จะสั่งสอนเพื่อนมนุษย์ให้รู้จักหน้าที่ ของมนุษย์

สรุป

หนังสือ สิ่งที่สูงกว่าเงิน เป็นหนังสือที่ให้แก่คิดในการดำเนินชีวิตที่ดั่งงามตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเนื้อหาทั้ง 4 ภาคนั้น ใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย สละสลวย และเชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้อย่างลงตัว เกิดความรักชีวิตตนเอง และเมตตาต่อบุคคลและสรรพสัตว์ต่าง ๆ ในสังคม และได้แนะนำหลักคิดในการสร้างความสุขของคนในสังคมปัจจุบันโดยได้ยกตัวอย่าง อุปมาอุปไมย อ้างถึงบุคคลในยุคปัจจุบัน และบุคคลต้นแบบในสมัยพุทธกาลทำให้ผู้อ่านเกิดแรงบันดาลใจที่จะประพฤติปฏิบัติตามเพื่อให้ชีวิตมีความสุข โดยรวมได้ให้เหตุผลและอธิบายไว้ว่า สิ่งที่สูงกว่าเงินคือการเป็นคนที่มีสุขภาพจิตดี และมีชีวิตอันเปี่ยมสุข ซึ่งความสุขที่ทุกคนควรเข้าใจถึงนั้นมี 3 ระดับ ได้แก่ กามสุข นิรามิสสุข หรือสมาธิสุข และนิพพานสุข ถ้าเราพบความสุขทั้ง 3 ระดับนี้ขึ้นชื่อว่าเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

สาระสำคัญนี้นำไปปฏิบัติจะทำให้ตนเองมีความสุข ทางกาย ทางใจและหมั่นพัฒนาฝึกฝนตนเอง อันจะทำให้มีความสุขอย่างยั่งยืนคือนิพพานสุข ดังพุทธภาษิต นิพพานํ ปรมํ สุขํ และบรรลุสู่ความเป็นอริยะ หากมีความตั้งใจมุ่งมั่นอย่างจริงจังกับการดำเนินชีวิตตามรอยบาทพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เอกสารอ้างอิง

พระเมธีวชิโรดม (ว.วชิรเมธี). 2563. สิ่งที่สูงกว่าเงิน. นนทบุรี: ยูริต จำกัด.